

Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Ekonomikos komitetui
Lietuvos Respublikos Seimo Kaimo reikalų komitetui
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui K. Navickui
Lietuvos Respublikos Ministrės Pirmininkės patarėjui I. Jankauskui
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2022 m. gruodžio 16 d., Nr. 22-252VK

LIETUVOS VERSLO KONFEDERACIJOS POZICIJA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVŪNŲ GEROVĖS IR APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-500 2, 3, 10, 12 IR 17 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1104 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS LAUKINĖS GYVŪNIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-498 8 IR 24 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1105 BEI VYRIAUSYBĖS IŠVADOS ŠIEMS ĮSTATYMŲ PROJEKTAMS PROJEKTO

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK), viena didžiausių verslo organizacijų Lietuvoje, atstovaujanti ir kailinių žvėrelių augintojus, teikia savo poziciją Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1104 ir Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1105 (toliau – Įstatymų projektai) bei teikia pastabas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 3, 10, 12 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1104 ir Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 8 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1105” projektui

Principinė pozicija Įstatymų projektų atžvilgiu

LVK, suprasdama Įstatymų projektų teikėjų gerus ir kilnius tikslus, nepitaria Įstatymų projektams ir laikosi principinės pozicijos, kad Įstatymų projektais siekiamas įvesti kailinių žvėrelių auginimo draudimas neįgyvendins nė vieno Įstatymų projektų teikėjų aiškinamajame rašte išdėstyto tikslo dėl to, kad iš esmės nepaveiks kailio paklausos globaliu lygiu. Dėl to Lietuvoje uždraudus kailinių žvėrelių ūkius, jų padaugės kitose šalyse. LVK manymu, būtent kailio paklausos ribojimas galėtų bent teoriškai prisidėti prie Įstatymų projektų iniciatorių siekio judėti link pasaulio be kailinių žvėrelių ūkių, nes taip būtų sumažintas kailio gaminių vartojimas.

Kailio gaminių pasiūlą formuoja paklausa, o pasaulyje vyraujanti kailio gaminių paklausa nėra paveikiama, jei laikinai sumažėja jų pasiūla. LVK, kaip verslo bendruomenę stebina, kad moralinė atsakomybė už kailio gaminių vartojimą yra priskiriama ne vartotojams ar visuomenei bendrai, tačiau konkrečiai verslui. Globalioje rinkos ekonomikoje, esant neišpildyti paklausai, visada atsiras ir tų, kurie tą paklausą išpildys. Uždrausdami kailinių žvėrelių ūkius Lietuvoje, paklausa bus išpildyta ūkių kitose šalyse, kur atitinkami draudimai nėra priimti. Tam iš esmės pritariama ir Įstatymų projektų aiškinamajame rašte – teigiama, kad sugriežtinus kailinių žvėrelių auginimo sąlygas Vokietijoje, pastarojoje tokių ūkių nebeliko, o Nyderlanduose draudžiant kailinių žvėrelių auginimą, Nyderlandų

įmonės steigiasi kitose šalyse, įskaitant Lietuvą. Tuo pačiu, nėra jokių statistiškai pagrįstų įrodymų, kad kai kuriose šalyse priimti kailinių žvėrelių auginimo sugriežtinimai arba draudimai turėjo įtakos globaliai kailio paklausai, kurią didžiaja dalimi formuoja vartotojai kitose, nei Bendroji, rinkose.

LVK, suprasdama Įstatymų projektų palaikančiųjų tikslus ir argumentą, kad be kailio dirbinių žmonės gali apsieiti ir todėl tai nepateisina kailinių žvėrelių kaip išteklių auginimo, siekia atkreipti jūsų dėmesį į iliustratyvų prabangos prekės vartojimą, darantį didelę žalą atskiriems individams ir visuomenei – cigaretės.

Nėra jokios abejonės, kad cigarečių vartojimas kenkia tiek asmeniui, kuris jas vartoja, tiek visuomenei. Cigarečių vartojimas neišpildo jokio esminio žmogaus poreikio, vieno asmens pasirinkimas vartoti kenkia aplinkiniams, įkvepiantiems cigarečių dūmus, taip pat cigaretes vartojantys žmonės, tikėtina, per savo gyvenimą pareikalaus daugiau lėšų iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo, ir tokiu būdu jo gyvenimo pasirinkimai bus subsidijuojami nerūkančių asmenų. Cigarečių pasiūla taip pat neformuoja jos paklausos, nes cigarečių reklama yra smarkiai ribojama, ir tik itin retais atvejais visuomenė sukuria individui paskatas jas vartoti. Tai yra objektyvūs faktai, skatinantys galvoti apie cigarečių vartojimo ir gamybos draudimą. Ir vis tik, cigarečių gamyba ar vartojimas nėra uždrausti, nes tokie draudimai paprasčiausiai neveiktų. Uždraudus gaminti ar vartoti cigaretes, tačiau paklausai išliekant nepakitusiai, kaip tik padidėtų paskatos (nelegaliai) tiekti cigaretes jų norintiems. Todėl cigarečių vartojimas yra protingai reguliuojamas valstybės intervencijomis į rinką visuomenės sveikatos politikos priemonėmis. Net ir dabar Lietuvoje egzistuoja didžiulė kontrabandos problema, kuria siekiama patenkinti egzistuojančią cigarečių paklausą apeinant valstybės taikomų tabako gaminių vartojimo ribojimo priemones. Šiame kontekste pažymėtina, kad cigarečių vartojimas sukelia itin dideles pasekmes visuomenės sveikatai, produktyvumui ir finansams (t.y. biudžetui), ir todėl galima būtų ginčyti, kad cigarečių vartojimas yra net mažiau moralus už kailio gaminių vartojimą.

Galiausiai, svarbu pasakyti ir tai, kad kailinių žvėrelių auginimo Lietuvoje draudimas nepaveiktų kailio paklausos Lietuvoje, nes iš esmės visa Lietuvos kailinių žvėrelių auginimo produkcija yra eksportuojama, t.y. tenkina užsienio vartotojų paklausą.

Dėl Įstatymų projektų aiškinamajame rašte pateiktų argumentų

Įstatymų projektuose yra nurodytos šios Įstatymų projektus parengti paskatinusios priežastys: 1) gyvūnų gerovės užtikrinimas; 2) visuomenės požiūris; 3) rizikų visuomenės sveikatai mažinimas; 4) aplinkos apsauga.

Dėl gyvūnų gerovės užtikrinimo. Tęsiant loginę aukščiau išdėstytų argumentų seką, LVK yra įsitikinusi, kad kailinių žvėrelių auginimo draudimas ilguoju laikotarpiu nesumažins auginamų kailinių žvėrelių skaičiaus nei Europoje, nei pasaulyje. Atitinkamai, gyvūnų gerovės lygis, priėmus Įstatymų projektus, nesikeis, arba galėtų net ir suprastėti, ūkiams persikeliant į jurisdikcijas, kuriose verslo sąlygos kailinių žvėrelių auginimui yra palankesnės.

Dėl visuomenės požiūrio. LVK mano, kad aiškinamajame rašte pateikiami respondentų atsakymai į sudarytus apklausų klausimus nėra patikimi, nes suformuluoti klausimai akivaizdžiai įrėmina (angl. *frame*) klausimą subjektyviai naudojant itin grubius žodžius, tokiu būdu tendencingai veikdami respondentus ir todėl nematuoja tikro visuomenės požiūrio į kailinių žvėrelių auginimo praktiką. Aiškinamajame rašte pateikiamas apklausos klausimas neatitinka apklausai kaip socialinių mokslų

tyrimų metodui taikomų standartų, pagal kuriuos sudaromi klausimai privalo *inter alia* užtikrinti respondentų atsakymų patikimumą ir validumą, turi būti formuluojami neutraliai, taip pat klausimų formuluotėse vengiant neiginių.¹ Pateikti klausimai nematuoja tikrojo visuomenės požiūrio į kailinių žvėrelių auginimą, juo labiau – kailio vartojimą. Apklauso rezultatus nevalidumą įrodo tai, kad LVK vienijama Lietuvos kailinių žvėrelių augintojų asociacija taip pat užsakė visuomenės apklausą, kurią „Vilmorus“ atliko 2021 m. gruodžio mėn. 10-18 dienomis, ja taip pat matuotas ir visuomenės požiūris į kailio produktų vartojimą. Į **neutraliai suformuluotą klausimą „Kaip jūs žiūrite į kailio dėvėjimą?“**, tik 28,8% respondentų atsakė „neigiamai“, 43,5% atsakė „neutraliai“ ir 18,7% žiūrėjo į kailio dėvėjimą teigiamai (9% atsakė „sunku pasakyti“). Į kitą **neutraliai suformuluotą klausimą – „Kaip jūs žiūrite į kailinių žvėrelių auginimą fermose?“**, tik 34,5% respondentų atsakė „neigiamai“, 37,1% atsakė „neutraliai“ ir 15,9% žiūrėjo į kailinių žvėrelių auginimą fermose teigiamai (12,5% atsakė „sunku pasakyti“). Taigi, neigiamai kailio dėvėjimą ir (ar) kailinių žvėrelių auginimą fermose vertinančių asmenų dalis ne tik kad nesudaro didžiosios (angl. *majority*) Lietuvos gyventojų dalies, tačiau nesudaro net daugybės (angl. *plurality*) – populiariausias respondentų atsakymas į abu šiuos klausimus buvo „neutraliai“.²

Dėl rizikų visuomenės sveikatai mažinimo. LVK manymu, audinių galimybė užsikrėsti ir pernešti COVID-19 virusą neturi nieko bendra su svarstomu – ūkinės veiklos draudimo – klausimu. Kailinių žvėrelių auginimo reguliavimas pandemijos valdymo kontekste nėra susijęs su viso sektoriaus draudimu, juolab kad tokiu atveju siūlomas ekonominės veiklos draudimas turėtų būti terminuotas, kaip ir kitos COVID-19 pandemijos valdymo priemonės.

Dėl kailinių žvėrelių kenkimo aplinkai. Aiškinamajame rašte teigiama, kad „Suomijos žemės ūkio tyrimų centras „MTT Agrifood Research“ apskaičiavo, jog anglies pėdsakas, paliekamas vieno audinės kailiuko, yra beveik toks pats, kaip vieno Suomijos gyventojų per dieną“. LVK nepavyko rasti konkretaus šių skaičiavimų šaltinio, ir negali patikėti tokiais skaičiavimais. Aiškinamajame rašte neatsižvelgiama į tai, kad 1) minimoje studijoje galėjo būti lyginamas viso produkto vertės grandinės sukuriamas anglies dioksido kiekis su žmogaus į dieną sukuriamu anglies dioksidu tiesiog egzistuojant, o ne vartojant. Neįmanoma, kad vienas mažas kailinis žvėrelis į atmosferą išskleistų tiek pat anglies dioksido, kiek ir žmogus, net nekalbant, kad absoliučiai didžioji žmogaus kasdieninio anglies pėdsako dalis yra sukuriama už jo kūno ribų (t.y. deginant benzina automobilyje, vartojant įvairius produktus, įskaitant termiškai apdorotą maistą, kuriuos pagaminti reikėjo iškastinio kuro ir t.t.); 2) praktiškai bet kokia (žemės) ūkio veikla pasižymi šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) emisija, ir todėl prasmingas būtų tik skirtingų žemės ūkio veiklų anglies pėdsako palyginimas. Toje pačioje teritorijoje kailinių žvėrelių ūkį pakeitus galvijininkystės veikla, ŠESD emisija reikšmingai išaugtų. Taip pat pabrėžtina, kad Lietuvoje uždraudus kailinių žvėrelių auginimą, tas pats produktas bus sukurtas kitose šalyse, ir todėl neturėtų įtakos klimato kaitai kaip *pasauliniam* reiškiniiui.

Dėl Žemės ūkio ministerijos parengtame Nutarimo projekte išdėstytų argumentų

Nutarimo projektu siūloma pritarti Įstatymų projektams, nes 1) Lietuvoje kailinės žvėrininkystės verslas traukiasi, o kailinių žvėrelių laikytojų skaičius tolygiai mažėja; 2) kailinės žvėrininkystės verslo sumokami mokesčiai Lietuvos biudžete sudaro neženklia sumą; 3) Europos Komisija užregistravo Europos piliečių iniciatyvą „Fur Free Europe“.

¹ Inga Gaižauskienė, Svajonė Mikienė, *Socialinių tyrimų metodai: apklausa*, Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2014.

² „Požiūris į kailinių žvėrelių auginimą“, Reprezentatyvi Lietuvos gyventojų apklausa, Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras Vilmorus, 2021.

Dėl kailinės žvėrininkystės verslo traukimosi. LVK neįtikina, kad sektoriaus traukimas yra pagrindas jį drausti. Sektoriaus traukimas neturi nieko bendra su siūlymu jį uždrausti, kaip ir neturėtų būti siūloma drausti jokie sektoriaus, kuris nukentėjo dėl COVID-19 pandemijos ar Rusijos invazijos į Ukrainą ekonominių pasekmių. Taip pat Nutarimo projekte yra atkreipiamas dėmesys į išaugusį kailių inventorių pasaulyje dėl mažėjančios paklausos, tačiau augantys įmonių inventoriai šiuo metu yra aktyviai analizuojamas reiškinys, pastebimas visame Vakarų pasaulyje ir apimantis eilę plataus vartojimo prekių.^{3, 4} Prie augančių inventorių reiškinio, tikėtina, prisideda mažėjanti visuminė paklausa dėl infliacijos ir šiais metais vyravęs verslo siekis užpildyti sandėlius, tikintis, kad pasaulinės vertės grandinės išliks nestabilios ir nepatikimos. Konkrečiai prie kailio dirbinių paklausos mažėjimo reikšmingai prisidėjo ir Kinijoje vykdyta „Nulinio kovid“ politika. Dalies politikų ir dalies visuomenės siekis uždrausti kailinių žvėrelių auginimą taip pat prisideda prie reguliacinio neapibrėžtumo sektoriuje ir atbaido ūkius nuo investicijų, kurios versle dažniausiai per metus ar kelerius neatsiperka.

Dėl kailinės žvėrininkystės sektoriaus sumokamų mokesčių. LVK pabrėžia, kad š.m. gruodžio 12 d. Žemės ūkio ministerijoje įvykusiame Kailinės žvėrininkystės verslo uždraudimo poveikio vertinimo (toliau – Poveikio vertinimas) pristatyme buvo aptarta, kad Poveikio vertinime ir, atitinkamai, Nutarimo projekte, pateikti skaičiai dėl sektoriaus atstovų sumokamų mokesčių yra netikslūs, tam pritarė iš esmės visi dalyvavusieji, Poveikio vertinimą parengusi įmonė priėmė pastabą ir paaiškino, kodėl taip yra. Nutarimo projekte nurodyti sektoriaus sumokėti ar pervesti mokesčiai yra reikšmingai sumažinti ir neatspindi realios situacijos.

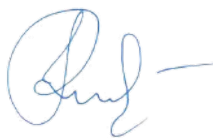
Dėl Europos Komisijos užregistruotos piliečių iniciatyvos „Fur Free Europe“. Pažymėtina, kad registruota piliečių iniciatyva nereiškia Europos Komisijos pritarimo šiai iniciatyvai. Iš registruotos iniciatyvos fakto taip pat negalima daryti išvados, kad iniciatyvą palaiko didžioji dalis Europos visuomenės.

LVK bendruomenė supranta Įstatymų projektų teikėjus ir Nutarimo projekto rengėjus motyvuojančias priežastis siekti Įstatymų projektų priėmimo, tačiau raginame užduoti esminį klausimą – ar šis draudimas išties turėtų ilgalaikių pasekmių globaliai kailio dirbinių paklausai ir pasiūlai?

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė

Originalas nebus siunčiamas. Vilius Kriaučiūnas, el.p. vilius@lvk.lt, mob. +37060898408.

³ Kimberly Atkins Stohr & Jonathan Chang, “[The inventory glut and what it means for your holiday shopping](#)”, *WBUR*, Nov 21 2022.

⁴ Rob Wile, “[Big-box retailers are struggling with excess inventory. That's good news for holiday shoppers](#)”, *NBC News*, Nov 21 2022.